

ન્યુ ગાલા અસાઇનમેન્ડ 2022

સોલ્યુશન

ધોરણ - 10 સંસ્કૃત

Question Paper - 3

વિભાગ - C

□ અધોદત્તસ્ય નાટ્યખણ્ડસ્ય ગુર્જરમાણાયામ् અનુવાદ કુરુત- (કોઽપિ એકઃ)

4

(નીચે આપેલા નાટ્યખણ્ડનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ કરો :

24. દુર્યોધનઃ- દૂતઃ ખલુ ભવાન् પ્રાપ્તો ન ત્વं યુદ્ધાર્થમાગતઃ। ગૃહીત્વા
ગચ્છ સન્દેશં ન વયં દૂતઘાતકાઃ॥

ઘટોત્કચઃ- (સરોષમ) કિં દૂત ઇતિ માં પ્રઘર્ષયસ્ય। માતાવત् ભોન
દૂતોऽહમ्। પ્રહરધ્વં સમાહતાઃ। (સર્વે ઉત્તિષ્ઠન્નિ)

ધૂતરાષ્ટ્રઃ- પौત્ર। ઘટોત્કચ। મર્ષયતુ ભવાન्। મદ્વચનાવગન્તા ભવ।

► દુર્યોધન - તમે દૂત તરીકે અહીં આવેલા છો, યુદ્ધ કરવા આવ્યા
નથી. સંદેશ લઈને જાઓ; અમે દૂતના હત્યારાઓ નથી.

ઘટોલ્કચ - (રોષપૂર્વક) શું 'દૂત' કહીને મને અપમાનિત કરે છે ?

(જો એમ હોય, તો -) રહેવા દી. ના, ના, હું દૂત નથી.

ભેગા મળીને (મારા પર) પ્રહાર કરો. (બધા ઉઠી જય
છે.)

ધૂતરાષ્ટ્ર - પૌત્ર! ઘટોલ્કચ! તમે ક્ષમા કરો. મારા વચ્ચનોને

સમજનાર બનો.

25. शाण्डिल्यः - अविधा! दास्याः पुत्रो व्याघ्रो मद्भयेन मयूररूपं

गृहीत्वा पलायतो ही ही। चम्पक - कदम्ब - सप्तपर्ण

- चन्दन - तंगर - खदिर - कदलीसमवकीर्ण मालती

-लता - मण्डप-मण्डितं सुखावहमहो रमणीयं खलु

इदम् उद्यानम्।

परिव्राजकः - मूर्ख! क्षणे क्षणे क्षीयमाणे शरीरे किं ते रमणीयम्।

आगच्छ वत्स! पठ तावत्!

शाण्डिल्यः - न तावत् पठिष्यामि।

► શાંદિલ્ય - હાય રે ! દાસીપુત્ર વાધ મારા ડરને લીધે મોરનું રૂપ

લઈને ભાગી રહ્યો છે. અહીં હો ! ચંપક, કંદંબ,

સપ્તપણી, ચંદન, તગર, એર અને કેળથી છવાયેલું

માલતીની વેલના મંડપથી શોભતું આ ઉધાન ખરેખર

સુખદાયક અને રમણીય છે ?

સંન્યાસી - મૂર્ખ! પ્રતિક્ષણે ક્ષીણ થતા (ઘસાતા જતા) શરીરમાં તને

શું રમણીય લાગે છે? આવ, વત્સ. પહેલાં ભણ.

શાંદિલ્ય - હું તો નહિ ભણું.

26. चन्दनदासः - आर्य, किं मे भयं दर्शयति भवान्। सन्तमपि

**गेहे अमात्यराक्षसस्य गृहजनं न समर्पयामि,
किं पुनः असन्तम्।**

चाणक्यः - चन्दनदास, एष एव ते निश्चयः।

चन्दनदासः - बाट्म्, एष मे स्थिरः निश्चयः।

**चाणक्यः - (स्वगतम्) साधु चन्दनदास! साधु। सुलभेष्वर्थलाभेषु
परसंवेदने जनः। क इदं दुष्करं कुर्यात् इदानीं
शिविना विना।**

► ચંદનદાસ - શ્રીમાન! શું આપ મને બીક બતાવો છો ? ઘરમાં

અમાત્ય રાક્ષસનો પરિવાર હોવા છતાં હું ન સોધું, તો
ન હોય તેનું શું ?

ચાણક્ય - ચંદનદાસ, આ જ તમારો નિશ્ચય છે ?

ચંદનદાસ - હા, આ જ મારો દઠ નિશ્ચય છે.

ચાણક્ય - (મનમાં) શાબાશ, ચંદનદાસ! શાબાશ !

ધનનો લાભ સુલભ હોવા છતાં બીજા માણસના દુઃખમાં
અત્યારે રાજી શિબિ વિના કોણ આવું મુશ્કેલ કામ કરે ?

□ अधोदत्तानि वाक्यानि कः वदति इति लिखत - (कौं अपि द्वी) 2
(नीचे आपेलां वाक्यो क्रेण बोले छेत लघो :) (गमे तेषे)

'अ'

27. 'कानि कानि तानि त्रिविधानि
कार्याणि।'

28. कः पुनः अधन्यो नृपते :
विरुद्धमाचरति।

29. वयमपि खलु रौद्राः राक्षसोगस्वभावाः

'ब'

- (1) चन्दनदासः
- (2) दुर्योधनः
- (3) सुनीतः
- (4) पुनीत

□ અધોદત્તાનાં પ્રશ્નાનામ् ઉત્તરાણિ ગુર્જરભાષાયાં લિખત - (કૌં અપિ
દ્વા)

4

(નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તરગુજરાતી ભાષામાં લખો :) (ગમે તેથે)

30. ચાણક્યના મતાનુસાર નંદના અને ચંદ્રગુપ્તના રાજ્યમાં શો ફરક
છે?

➤ ચાણક્યના મતાનુસાર, ચંદ્રગુપ્તના રાજ્યમાં ધન કરતાં પ્રજાના
કલ્યાણનો વધુ ખ્યાલ રખવામાં આવે છે; નંદના રાજ્યમાં ધનને
મહત્ત્વ આપવામાં આવતું હતું.

31. દુર્ઘટનાના સાક્ષી કોણ કોણ બને છે ?

➤ દુર્ઘટનાના સાક્ષી મોટે બાગે પશ્ચર વગેરે ૪૫ પદાર્થો, ગાયો વગેરે પશુઓ અને માણસો બને છે.

32. ધટોલચ દુર્ઘટનને રાક્ષસથી પણ વધારે ફૂર શા માટે કહે છે ?

➤ દુર્ઘટન લાક્ષાગૃહમાં સૂતેલા પોતાના ભાઈઓ (પાંડવો) ને સળગાવી દે છે; રાક્ષસો પણ આવું ફૂર કૃત્ય ન કરે. આ કારણે ધટોલચ દુર્ઘટનને રાક્ષસો કરતાંય વધારે ફૂર કહે છે.

અધોદત્તયોઃ વિષયયોઃ ઉપરિ સંક્ષેપેણ ટિપ્પણી લિખત- (કૌં અપિ દૌ) (નીચે આપેલા વિષય ઉપર ફ્રેક નોંધ લખો :) (ગમે તે બે) 4

33. દુર્ઘટનાના સાક્ષી બનેલા માણસનું બીજું કર્તવ્ય:

➤ દુર્ઘટનાના સાક્ષી બનેલા માણસનું બીજું કર્તવ્ય છે કર્તવ્યનો નિર્વાહ કરવો. દુર્ઘટનાથી ઘવાયેલા માણસને તરત જ દવાખાને પહોંચાડવાનો હોય છે, જેથી તેની યોગ્ય સારવાર થાય. ત્યાં જઈને ક્યારેક તને જો લોહીની જરૂર તો તને પોતાનું લોહી પણ આપવાનું હોય છે. તેના પરિવારના લોકો દવાખાને આવીને તેના ખાસ સહાયક બની શકે. દુર્ઘટનાના સાક્ષી મનુષ્યનું આવું કર્તવ્ય છે.

34. અમાત્ય રાક્ષસ :

► નંદરાજાનો રાક્ષસ નામનો અમાત્ય અત્યંત સજ્જન, વફાદાર અને પ્રજાવત્સલ હતો. નંદવંશના રાજ્યનો અંત થતાં અમાત્ય રાક્ષસ પોતે પણ પદભૂષ થાય છે અને ગુપ્તવેશે અજાણ્યા સ્થળે ચાલ્યો જાય છે. આ અમાત્યને આચાર્ય ચાણક્ય ચંદ્રગુપ્તના અમાત્ય તરીકે નીમવા ઇચ્છતા હતા. તેથી તેની ભાળ મેળવવા તે રાક્ષસ ના મિત્ર ચંદનદાસ નામના શ્રેષ્ઠીને બોલાવે છે. તેણે રાક્ષસના પરિવારને ગુપ્ત રીતે પોતાને ઘેર આશ્રય આપ્યો હતો.

35. કુરુકુણનો દીપક અભિમન્યુ:

► કુરુકુણના અત્યંત તેજસ્વી દીપકરૂપ અને યદુકુણના અંકુરરૂપ અભિમન્યુ શ્રીકૃષ્ણાની બહેન સુભદ્રા અને શ્રેષ્ઠ ધનુર્ધર અર્જુનનો પુત્ર હતો. મહાભારતના યુદ્ધમાં તેણે પોતાનું શૌર્ય પ્રદર્શિત કરીને વીરગતિ પ્રાપ્ત કરી હતી. મહાકવિ ભાસરચિત એકાંકી રૂપક 'દુતઘટોત્કચમ' માંથી લેવાયેલા નાટ્યાંશ 'જનાર્દનસ્ય પરિવમ:
સન્દેશः' માં અભિમન્યુના પાત્રનો ઉલ્લેખ આવે છે. શ્રીકૃષ્ણ તેના મામા હતા. ઈતાં કુરુક્ષેત્રના મહાભારતનાં યુદ્ધમાં કૌરવોએ

અન્યાયથી અભિમન્યુનો વધ કર્યો હતો. અભિમન્યુના મૃત્યુથી શોકસંતપ્ત થયેલો અજૂન તેનો વધ કરનારનો નાશ કરવાનો સંકલ્પ કરે છે.

कोष्ठगतपदानि प्रयुज्य संस्कृतवाक्यानि रचयत - (कौं अपि
दौ)

(क्लैसमां आपेलां पदोनो उपयोग करी संस्कृत वाक्यो बनावो)

(गमे त बे)

2

36. धृतराष्ट्र कौरवोना पिता हता.

(धृतराष्ट्र कौरव जनक अस)

➤ धृतराष्ट्रः कौरवाला जनकः आसीत्।

37. પદ્ધતરો અચેતન હોથ છે.

(પ્રસ્તર અચેતન ભૂ)

➤ પ્રસ્તરા: અચેતના ભવન્તી।

38. તણખલાખોનો આગ સાથે વિરોધ કેવો ?

(કિમ તૃણ: અગ્નિ સહ વિરોધ)

➤ કિદ્રશ: તૃણાનમ અગ્નિના સહ વિરોધ: |

Thanks

For watching